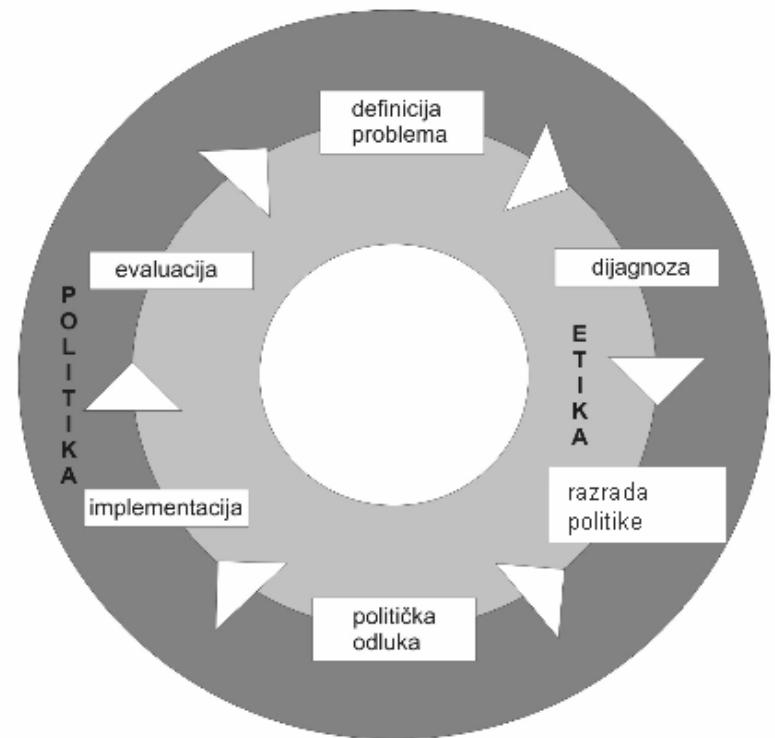

A close-up photograph showing a person's hands holding a large, light-colored folder. The folder is tilted, and the text "CIKLUS REFORME SISTEMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE" is printed on its front. The folder has a tab on the right side with some text on it. The background is a plain, light-colored wall.

CIKLUS
REFORME
SISTEMA
ZDRAVSTVENE
ZAŠTITE

Ciklus reforme

- Etički i politički problemi
➡ razmotriti političke faktore u fazama reformskog procesa
- Najvažnije prve četiri faze
➡ “kontrolni mehanizmi” ➡ važni dijagnoza i formulisanje politike
- Nema rešenja zauvek ➡ novi izazovi ➡ proces reforme nesavršen ➡ ciklus se ponavlja

Definisanje problema

I korak: najvažniji ➡ reformski proces inicira šok ili kriza ➡ konflikt interesa

- *Normativna ili preskriptivna* - dobra definicija problema ➡ etika i filozofija
- *Empirijska ili deskriptivna* - društveni procesi utiču na uočavanje problema
- *Zdravstvo posmatrati kao sredstvo a ne kao na cilj ➡ definisati kao rezultate*
- *Etičke teorije ➡ najvažniji aspekti - zdravlje, satisfakcija, finansijski rizik*
- *Fokusiranje na interes neprihvatljivo ➡ važna analiza ciljeva i rezultati*
- *Uloga podataka* : reforme napreduju i bez njih ➡ snažan oslonac na nauku/etiku
- *Korišćenje podataka* : utvrđivanje nivoa ➡ međunarodni kriterijumi
- *Uloga eksperata* : mit, ideologija, grupni interes

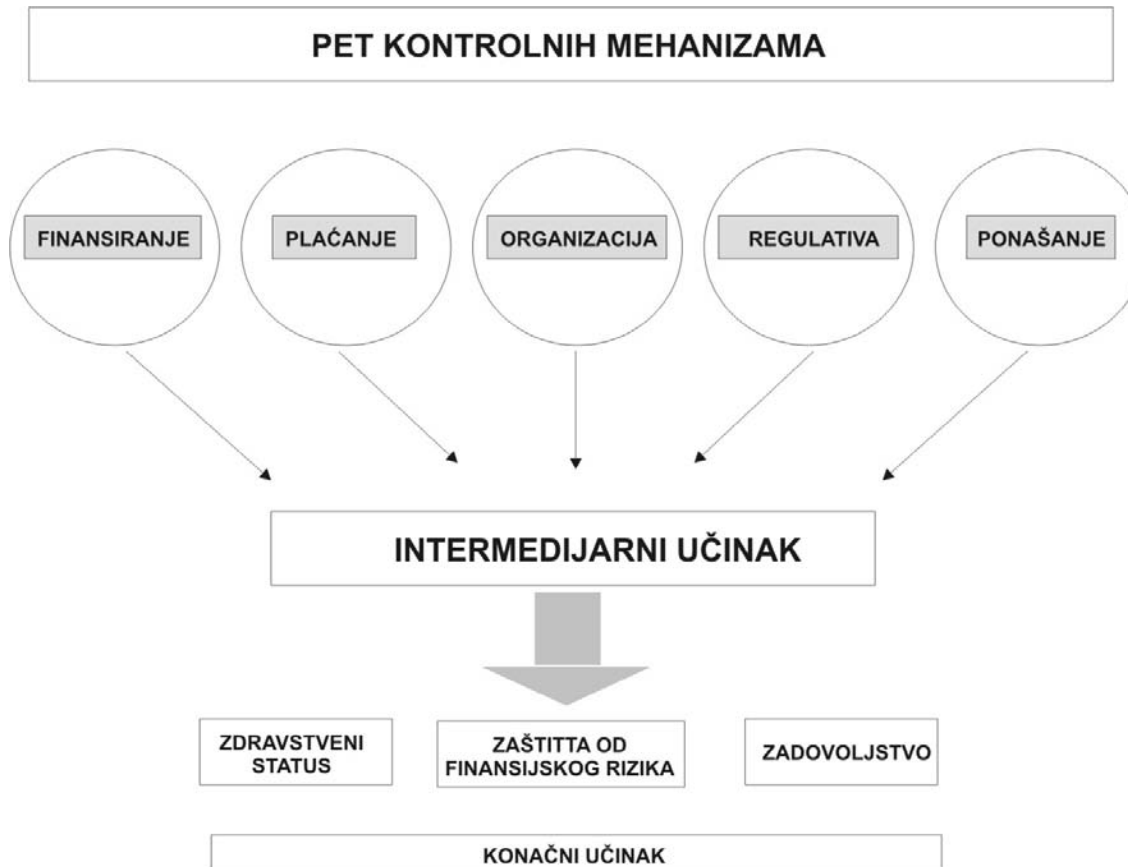
Utvrđivanje dijagnoze

II korak : utvrđivanje uzroka problema ➡ pet kontrolnih mehanizama

Primer: *Veći troškovi zdravstva u urbanim područjima Kine (Svetska banka 1997):*

- reagujući na budžetske pritiske, vlada smanjila plaćanja bolnicama
- bolnice se oslonile na plaćanja iz fondova osiguranja ili od pacijenata
- profitabilno: visoka tehnologija i najsavremeniji lekovi na ime refundiranja
- bolnice prodavale tradicionalne lekove i obimno pružale ambulantne usluge
- uticaj na lekare kroz naknade nastale od profita bolnice po osnovu recepata
- **Rezultat:** povećanje broja recepata za najprofitabilnije lekove

Pet kontrolnih mehanizama u reformi zdravstvenog sistema

Kontrolni mehanizam je promena funkcionisanja nekog složenog sistema

Faktori koji značajno određuju funkcionisanje zdravstvenog sistema :

- **Finansiranje:** porezi, premije osiguranja, neposredna plaćanja; osiguravajuća društva, fondovi socijalnog osiguranja; alokacija sredstava
- **Plaćanje:** transfer novca davaocima : honorari, glavarine, budžet, neposredno
- **Organizacija:** konkurencija, decentralizacija; menadžment, nagrađivanje
- **Regulativa:** ponašanje davalaca, osiguravajućih društava, pacijenata
- **Ponašanje:** kampanje u medijima; lekarske komore; ubeđivanja građana

Formulisanje politike

III korak se odnosi na pitanje “šta treba preduzeti”

- *Gledati unapred u projektovanju politike ➡ implementacija i evaluacija*
- *Reperkusije procesa političkih opcija na kasnije faze ciklusa politike*

Nove ideje: *Profesije formiraju posebne paradigme što otežava proces reforme (Goode 1969); u ekonomiji kroz cene i tržište; u javnom zdravlju kroz oblast prevencije*

- *Međunarodno znanje: prilagođeno lokalnim uslovima ➡ početak rada na reformi*
- *Inovacije u politici izvan sektora zdravstva: izvor novih ideja*
- *Teorija: kao podsticaj i inspiracija (Enthoven 1988)*

Gledanje u budućnost: *Potrebno je misliti unapred o političkoj prihvatljivosti rešenja; imati u vidu zloupotrebe; pripremiti odgovore za to*

- *Problem implementacije:* dilema ➡ nacionalni nivo ili demonstraciono područje
- *Demonstraciono područje:* konkurentna rešenja i kumulacija energije
- *Demonstraciono područje:* minorni uticaj na širi sistem zdravstva

Proces projektovanja: *Zadatak projektovanja je politički i analitički; može biti ključni korak u podršci reformi*

- *Plan reforme:* istovremeno tehnički solidan i politički izvodljiv
- *Grupe sa različitim uglovima gledanja* ➡ izrada političkih i tehničkih ciljeva
- *Suviše “učešća”:* ograničava reformiste da postignu ono što žele
- *Upravljanje projektovanjem :* veština, iskustvo ➡ značaj za uspeh reforme

Politička odluka

IV korak: usvajanje predloga reforme kao preduslova za političko odlučivanje

- *Teški politički izazovi prate proces reforme; organizovane interesne grupe*
- *Usvajanje reforme nije samo stvar političke volje, nego i stvar političke veštine*
- *Političke veštine: zagovornici i protivnici, politička strategija*
- *Snažna koalicija za podršku: ključni politički zadatak reformista*
- *Političke strategije moraju uzeti u obzir institucionalnu i političku strukturu*
- *Politika reforme se ne završava usvajanjem plana; sledeća faza ciklusa*

Implementacija

V korak: sprovođenje i primena u praksi reformskih odluka

- *Reformske odluke zahtevaju promenu ponašanja pojedinaca i organizacija*
- *Promenama se pruža otpor često iz psiholoških razloga - straha od nepoznatog*
- *Otpor promenama: rast troškova, nove procedure i monopolisane grupe*
- *Otpor promenama: stari način razmišljanja, usvojene paradigme i kulturni modeli*
- *Organizacioni zadaci: razrada plana, okupljanja tima, podela zadataka, kreiranje*
- *Organizacioni zadaci: koordinacija, motivisanje, davanje povratne informacije*
- *Organizacioni zadaci: identifikovanje problema i uvođenje korektivnih mera*
- *Sistem izveštavanja: velika važnost za uspešnu implementaciju politike*
- *Sistem praćenja: troškovi, kvalitet podataka, lakši rad, otpor zloupotrebama*

Evaluacija

VI korak: analiza načina na koji se rezultati menjaju u toku reforme

- *Najjednostavniji pristup: upoređenje pre i posle implementacije*
- *Često se prenebregava uloga koju igraju drugi događaji ili prilike*
- *Uvođenje “kontrolne grupe”: ne podleže novom programu ili politici*
- *Demonstracioni projekat: na nacionalnom nivou nema mesta kontrolnoj grupi*
- *Prikupljanje podataka nije besplatno a bolji podaci koštaju više*
- *Dobar plan evaluacije mora da izbalansira cost / benefit*
- *Previše prikupljanja može da dovede do nagomilavanja podataka*
- *Ključno pitanje za svakog menadžera je kako će se koristiti podaci*
- *Evaluacija je obavljena dobro kada prikupljeni podaci otkriju nove probleme*

R e z i m e

- **Korak 1: Definisanje problema** – *zasniva se na izboru, uključuje etičku teoriju, definiše se kroz relevantne ciljeve funkcionisanja sistema zdravstva*
- **Korak 2: Dijagnoza** - *procena uzroka lošeg funkcionisanja zdravstva*
- **Korak 3: Razrada politike** – *kroz više koraka, uz pet kontrolnih mehanizama*
- **Korak 4: Politička odluka** – *kroz političku analizu i političku strategiju*
- **Korak 5: Implementacija** – *sprovođenje i primena reformskih programa*
- **Korak 6: Evaluacija** – *analiza promena koje se dešavaju u toku reforme*